

## Huvudman

Gällivare kommun  
post@gallivare.se

## Ärendet

Tillsyn av grundskolan Mariaskolan i Gällivare kommun.

---

## Beslut

### Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Gällivare kommun att senast **onsdag den 4 september 2024** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande särskilt stöd. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Gällivare kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

### Gällivare kommun ska vidta följande åtgärder

#### Särskilt stöd

1. För varje anmälan om behov av särskilt stöd som inkommer till rektorn ska rektorn se till att starta en utredning. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommer till rektorn under perioden den 26 april till den 29 augusti 2024 samt vilket datum en utredning har startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 7 § skollagen).
2. Rektorn ska se till att starta utredningar avseende behovet av särskilt stöd för eleverna 17-20, 22-27, 29, 31, 33-34 och 36 (elevföreteckning aktbilaga

- 8). Rektorn ska dokumentera vilket datum utredningar har startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 7 § skollagen).
3. För varje sådan utredning om särskilt stöd som avslutats innan den 29 augusti 2024, ska rektorn för skolenheten eller den rektorn överlåtit beslutanderätten till, fatta beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram. Samtliga fattade beslut om åtgärdsprogram eller beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. För de elever som byter skolenhet vid övergång till årskurs 7 ska huvudmannen istället redovisa om överlämning av uppgifter i påbörjad eller avslutad utredning om särskilt stöd skett till mottagande skolenhet (3 kap. 9 och 12 j §§ skollagen).
  4. Se att samtliga elever som är föremål för särskilt stöd har utredda behov av sådant stöd och beslut om åtgärdsprogram. Huvudmannen ska redovisa om beslut om åtgärdsprogram fattats för elev 1 (förutsatt att eleven fortsatt är föremål för särskilt stöd vid tidpunkten för huvudmannens redovisning). För det fall eleven är föremål för särskilt stöd ska även den utredningen som ligger till grund för beslut om särskilt stöd bifogas redovisningen (3 kap. 9, 11 och 12 §§ och 29 kap. 10 § skollagen samt 31 och 32 §§ förvaltningslagen (2017:900)).

## Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen Gällivare kommun en anmärkning avseende brister rörande skriftliga rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning, plan mot kränkande behandling och åtgärder mot kränkande behandling samt extra studietid. Gällivare kommun ska senast **onsdag den 4 september 2024** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

## Avstående från ingripande

Skolinspektionen avstår med stöd av 26 kap. 12 § p. 2 skollagen från att ingripa mot Gällivare kommun avseende brister rörande bedömning och betygssättning (vem som beslutar om betyg och signerar betygskatalogen). Skolinspektionen avslutar därmed ärendet i denna del.

Beslutet om avstående från ingripande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

## Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser garantin för tidiga stödinsatser, extra anpassningar samt trygghet och studiero.

## Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2024:1747) i de handlingar som sänds in.

## Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden våren 2024 inlett en tillsyn av Mariaskolan i Gällivare kommun. I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Mariaskolan följer gällande bestämmelser om garantin för tidiga stödinsatser, extra anpassningar, särskilt stöd, extra studietid, skriftliga rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning, plan mot kränkande behandling, åtgärder mot kränkande behandling, trygghet och studiero samt bedömning och betygssättning.

Tillsynen har genomförts genom att Skolinspektionen inledningsvis begärt in viss dokumentation, bland annat betygskatalog för årskurs 6 höstterminen 2023 samt uppgifter om vilka elever som är föremål för särskilt stöd och åtgärdsprogram.

Vid skolbesök den 19 och 20 mars 2024 har myndigheten genomfört intervjuer med elever i årskurserna 4-6 samt undervisande personal i samtliga årskurser. Vid skolbesöket har även lektionsbesök genomförts och ytterligare dokumentation har begärts in, bland annat åtgärdsprogram och utredningar rörande behov av särskilt stöd. Digitala intervjuer med representanter för elevhälsan samt rektorn och biträdande rektorn har ägt rum den 25 respektive 27 mars 2024.

Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

## Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet. I de fall Skolinspektionen refererar till enskilda elever

benämns de med siffror i den elevförteckning (aktbilaga 8) som myndigheten har sammanställt. Elevförteckningen har kommunicerats med huvudmannen.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

## Föreläggande

### Särskilt stöd

#### Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärare berättar att om det befaras att en elev riskerar att inte nå kriterier för kunskaper eller de betygsriterier som gäller anmäls det på en särskilt blankett till rektorn. I intervju med lärare framkommer att lärare anmält utredningsbehov av särskilt stöd till rektorn för flera elever höstterminen 2023. I intervju uppger specialpedagogen att i samband med rektorsbyte årsskiftet 2023/24 ombads lärarna att på nytt anmäla utredningsbehov av särskilt stöd till rektorn för säkerställande av att ingen elev "fallit mellan stolarna". Förhållandet bekräftas i intervju med rektorn som uppger att det inte startats någon utredning av särskilt stöd under höstterminen 2023. Rektorn berättar att när rektorn efterfrågade anmälningar om utredningsbehov fick rektorn in "en hel bunt" elever vars utredningsbehov anmälts redan höstterminen 2023 utan att en utredning av särskilt stöd startats.

I intervju med elevhälsan uppger specialpedagogen att det finns många utredningar om behov av särskilt stöd som behöver genomföras. I intervju med rektorn uppger rektorn att rektorn och biträdande rektorn gjort en prioriteringsordning där rektorn under vårterminen 2024 prioriterat utredningar om behov av särskilt stöd för elever som bedömts i akut behov av en utredning. Rektorn uppger att det finns flera utredningar som ännu inte hunnit startas trots anmält utredningsbehov av särskilt stöd.

I intervju med lärare framkommer att utredningsbehov av särskilt stöd anmälts för eleverna 1, 17-20, 22-27, 29-34 och 36. Av intervju med elevhälsan samt av dokumentationen framgår att utredningar om behov av särskilt stöd är pågående för elev 1, 30 och 32.

I intervju med elevhälsan framkommer att elev 34 inte vill delta på lektioner. Rektorn uppger att elevens åtgärdsprogram avslutades under vårterminen 2024 eftersom åtgärdsprogrammet enbart innehöll stödåtgärder som utgör extra anpassningar, åtgärder som ska aktualiseras oavsett åtgärdsprogram. Rektorn

uppges att elevens behov av särskilt stöd behöver utredas på nytt och eleven "står på kö" för utredning. Rektorn berättar att rektorerna även undersökt möjligheten att inte flytta upp eleven till nästa årskurs.

I intervju med lärare framkommer att elev 23 riskerar att inte nå kriterier för kunskaper eller de betygskriterier som gäller i flera ämnen på grund av stora kunskapsluckor. I intervju med elevhälsan berättar specialpedagogen att elevens åtgärdsprogram avslutades vårterminen 2024 på grund av att det konstaterades att åtgärdsprogrammet inte efterlevs och att åtgärderna inte motsvarar elevens behov. Specialpedagogen berättar att skolan inte riktigt kommit fram till vilka åtgärder som behöver sättas in för en mer fungerande skolsituation.

I intervju med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att elev 1 är föremål för anpassad studiegång och undervisas utanför klassrummet. I intervju med rektorn framkommer att eleven har omfattande svårigheter i skolsituationen. Rektorn såg behov av en skyndsam lösning i början av vårterminen 2024 varför eleven erhölet särskilt stöd sedan februari 2024. Rektorn uppger att eleven har beslut om anpassad studiegång men inget beslut om åtgärdsprogram. En utredning om behov av särskilt stöd är pågående.

### Rättslig reglering

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår bland annat att om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt.

Av 3 kap. 9 § skollagen framgår bland annat att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå.

Av 3 kap. 10 § skollagen framgår att för en elev i grundskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas.

Av 3 kap 12 j § skollagen framgår bland annat att när en elev byter skolenhet inom grundskolan ska den skolenhet som eleven lämnar överlämna sådana uppgifter till

den mottagande skolenheten som behövs för att underlätta övergången för eleven.

Av 28 kap. 16 § skollagen framgår att beslut i fråga om åtgärdsprogram enligt 3 kap. 9 § får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd.

Av 29 kap. 10 § skollagen framgår att i ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild tillämpas bland annat 31 och 32 §§ förvaltningslagen. Enligt förarbetena gäller paragrafen bland annat när beslut fattas i ärenden om särskilt stöd (prop. 2009/10:165 s. 928).

Av 31 § förvaltningslagen framgår bland annat att för varje skriftlig beslut ska det finnas en handling som visar dagen för beslutet, vad beslutet innehåller och vem eller vilka som har fattat beslutet.

Enligt 32 § förvaltningslagen ska ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt innehålla en klargörande motivering om det inte är uppenbart obehövt. En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som varit avgörande för myndighetens ställningstagande.

I förarbetena till skollagen anges att en utredning om särskilt stöd ibland kan göras snabbt och enkelt, medan det i andra fall kan behövas en mer omfattande utredning. Någon tidsgräns för hur lång tid utredningen får ta kan därför inte anges. Huvudprincipen måste dock vara att det ska ske skyndsamt, så att eleven får det stöd hon eller han behöver så fort som möjligt (prop. 2009/10:165 s. 291).

### **Skolinspektionens bedömning**

Skolinspektionen konstaterar att utredningar av särskilt stöd inte alltid startats trots anmälan om utredningsbehov, vilket utgör en brist. Skolinspektionen bedömer att det framkommit sådana uppgifter som medför att utredningar av särskilt stöd borde ha initierats för i vart fall eleverna 17-20, 22, 24-27, 29, 31, 33, 34 och 36. Det handlar om elever där lärare anmält utredningsbehov av särskilt stöd, i vissa fall redan höstterminen 2023, eftersom lärare befarat att extra anpassningar inte är tillräckliga för att eleverna ska nå kriterier för kunskaper eller de betygskriterier som gäller. Av utredningen framgår att rektorn anser att utredning av särskilt stöd behöver initieras för elev 34.

Av utredningen framgår även att elev 23 har stora kunskapsluckor och andra svårigheter i skolsituationen. Skolinspektionen bedömer att det framkommit sådana uppgifter som medför att en ny eller kompletterande utredning behöver genomföras rörande elevens behov av särskilt stöd.

Skolinspektionen konstaterar även att elev 1 är föremål för ingripande särskilda stödåtgärder utan föregående utredning om behov av särskilt stöd eller beslut om åtgärdsprogram. Skolinspektionen finner skäl att framhålla att beslut om särskilda

stödåtgärder såsom till exempel anpassad studiegång och enskild undervisning är ingripande åtgärder som kan ha betydelse för elevens framtida skolgång, varför det är av vikt att beslutet föregås av en utredning av elevens behov av särskilt stöd samt av ett beslut om åtgärdsprogram

### **Val av ingripande**

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Gällivare kommuns verksamhet vid Mariaskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller särskilt stöd. Det finns därför skäl att förelägga Gällivare kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

## **Anmärkning**

### **Användning av och skriftliga rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning**

#### **Omständigheter som ligger till grund för bedömningen**

I intervju med elever, lärare och rektorn framkommer att det finns regler för mobiltelefoner, telefonerna ska lämnas in och får inte användas under skoldagen. I intervju med lärare framkommer att det saknas skriftliga rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner. I intervju med rektorn framkommer att Gällivare kommun fattat beslut om en ny rutin där kommunens skolor ska vara mobilfria från och med den 1 maj 2024.

#### **Rättslig reglering**

Av 5 kap. 4 e § skollagen framgår att det ska finnas skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning som beslutas av rektorn.

I förarbetena anges att det av de skriftliga rutinerna ska framgå hur omhändertagandet av utrustningen ska gå till, till exempel hur föremålen ska förvaras på ett betryggande sätt och hur insamlandet av utrustningen ska ske så att det framgår till vem varje föremål ska återlämnas. Det framhålls att det inte ska föreligga någon osäkerhet om huruvida ett föremål har omhändertagits eller huruvida det har lämnats tillbaka. Rutinerna beslutas av rektorn (prop. 2021/22:160 s 235).

#### **Skolinspektionens bedömning**

Skolinspektionen konstaterar att det saknas skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning som beslutats av rektorn, vilket utgör en brist.

### **Plan mot kränkande behandling och åtgärder mot kränkande behandling (anmälningsskyldigheten)**

#### **Omständigheter som ligger till grund för bedömningen**

Av dokumentation framgår att innevarande läsårs plan mot diskriminering och kränkande behandling är en kopia av föregående läsårs plan, det är endast dateringen som är ändrad.

I intervju med elever, lärare, elevhälsan och rektorn framkommer att skolan under våren 2024 genomfört enkäter och trygghetsvandringar samt vidtagit åtgärder utifrån vad som framkommit. Lärare berättar att värdegrundsarbete aktualiseras fortlöpande i undervisningen och att personal pratar med elever om vad diskriminering och kränkande behandling står för samt vilka regler som gäller på skolan. I samtliga intervjuer framkommer att den fysiska miljön medför utmaningar och trånga utrymmen leder till fler konflikter.

Elever berättar att det är lätt att få tag på en vuxen om något hänt och att personal ingriper i händelser av kränkande behandling.

I intervju med lärare framkommer att personal upplever att det är tydligt hur personal ska agera vid kännedom om kränkande behandling. Lärare berättar att händelser ska anmälas till rektorn, att personal pratar med inblandade elever för att utröna vad som hänt och att berörda vårdnadshavare informeras. Utredningen dokumenteras och situationen följs upp för att säkerställa att den kränkande behandlingen upphört. En lärare berättar i intervju att läraren alltid agerar och utreder men däremot anmäls inte samtliga händelser av uppmärksammas kränkande behandling till rektorn eftersom det inte hinns med.

Rektorn uppger i intervju att om en elev upplever sig utsatt eller om händelse av kränkande behandling uppmärksammas ska situationen anmälas och utredas. Anmälan sker skriftligen till rektorn som tar beslut om vidare utredning. När utredning startas anmäls händelsen till huvudmannen enligt inarbetad rutin. Rektorn berättar att syftet med att utreda är att klargöra vad som hänt och det sker samtal med både utsättande och utsatt elev. Den personal som utreder dokumenterar skriftligen och delger rektorn utredningen och situationen följs upp.

#### **Rättslig reglering**

Enligt 6 kap. 7 § skollagen ska huvudmannen se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

Av 6 kap. 8 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Enligt 6 kap. 10 § skollagen är en lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att skyndsamt anmäla detta till skolans rektor. Rektorn är i sin tur skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

### Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen konstaterar att Gällivare kommun visserligen upprättat en ny plan mot kränkande behandling innevarande läsår (läsår 2023/24), men att planen är en kopia av tidigare läsårs plan mot kränkande behandling. Innevarande läsårs plan mot kränkande behandling saknar bland annat specifika redogörelser för vad som skett under föregående läsår och vad som planeras att ske under innevarande läsår. Detta utgör en brist. Skolinspektionen bedömer dock att det under vårterminen 2024 genomförts åtgärder i syfte att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever utifrån vad som framkommit i bland annat enkäter och trygghetsvandringar.

Skolinspektionen bedömer att händelser av kränkande behandling uppmärksammas och utreds men det framkommer att samtliga händelser inte anmäls av lärare trots kännedom om gällande rutiner, vilket utgör en brist. Funktionen med att anmäla syftar inte enbart till att reda ut vem som eventuellt blivit utsatt och vilka åtgärder som krävs i den enskilda situationen. Funktionen medför att huvudmannen, som har det yttersta ansvaret i arbetet med att motverka kränkande behandling, kan få syn på strukturella problem med till exempel trygghet och studiero och då om huvudmannen behöver styra om resurser eller vidta andra åtgärder för att komma tillrätta med situationen.

### Extra studietid

### Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervju med lärare och rektorn framkommer att skolenheten erbjuder extra studietid i årskurserna 4-6 i en omfattning om en timme per vecka.

### Rättslig reglering

Av 10 kap. 5 a § skollagen framgår bland annat att elever i årskurs 4-9 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka. Undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet eleven tillhör.

### Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen konstaterar att elever i årskurs 4-6 inte erbjuds extra studietid i en omfattning om minst två timmar per vecka, vilket utgör en brist.

### Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen. Gällivare kommuns verksamhet vid Mariaskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller skriftliga rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning, plan mot kränkande behandling och åtgärder mot kränkande behandling (anmälningsskyldigheten) samt extra studietid. Utredningen visar dock att det finns regler för mobiltelefoner som är kända av elever och tillämpas av personal, skolan erbjuder elever i årskurs 4-6 extra studietid en timme per vecka och skolenheten har vårterminen 2024 genomfört bland annat enkäter och trygghetsvandringar samt åtgärder för att motverka kränkande behandling. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen bristerna som mindre allvarliga och finner därför skäl att tilldela Gällivare kommun en anmärkning.

## Avstående från ingripande

### Bedömning och betygssättning

#### Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av betygs katalogen för höstterminen 2023 framgår att dåvarande rektorn beslutat om betyg och signerat betygs katalogen i åtta ämnen tillsammans med undervisande (olegimerad) lärare i årskurs 6.

I intervju med rektorn uppger rektorn att tidigare rektor enbart haft anställning som rektor vid skolenheten under höstterminen 2023, inte som lärare, men att

rektorn hoppade in och undervisade i årskurs 6 om undervisande lärare var frånvarande.

I intervju med lärare berättar läraren som nu undervisar i årskurs 6 att läraren är obehörig men har lång erfarenhet från undervisning och därtill har tilldelats en handledare. Läraren och rektorn berättar att sambedömning av betyg kommer att ske med en legitimerad lärare vid betygssättning vårterminen 2024. Då ska både undervisande och medbedömande legitimerad lärare besluta om betyg och signera betygs katalogen.

### Rättslig reglering

Av 3 kap. 14 § skollagen framgår att rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.

Av 3 kap. 16 § skollagen följer att betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade, ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser. I annat fall ska betyget beslutas av rektorn.

### Skolinspektionens bedömning

Betygssättning innebär myndighetsutövning och det är rektorn som har det övergripande ansvaret för betygssättningen och att den reglering som finns gällande betygssättning följs.

Skolinspektionen finner skäl att framhålla att det endast är i undantagsfall som rektorn får besluta om betyg. Det handlar antingen om elevärenden där undervisande lärare utan legitimation inte är överens med legitimerade lärare (och den legitimerade läraren inte är behörig i ämnet som ska betygssättas) eller situationen där rektorn beslutar om betyg och signerar betygs katalogen i egenskap av undervisande lärare. Skolinspektionen kan konstatera att reglerna för betygssättning inte följts höstterminen 2023 eftersom dåvarande rektorn fattat beslut om betyg tillsammans med obehöriga lärare. Rektorn kan inte vara medbedömare. Förfarandet mot författningarnas krav och Gällivare kommun har brutit i sin myndighetsutövning.

### Val av ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 12 § skollagen avstå från att ingripa om en överträdelse är ringa (p. 1), den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse (p. 2), eller det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande (p. 3). Gällivare kommuns verksamhet vid Mariaskolan uppfyllde inte författningarnas krav vad gäller vem som beslutar om betyg höstterminen 2023.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen vidtagit nödvändig rättelse genom att nuvarande rektor säkerställt att undervisande obehörig lärare sambedömer och beslutar om betyg samt signerar betygskatalogen tillsammans med legitimerade lärare. Skolinspektionen finner därför skäl att avstå från att ingripa.

## Områden utan konstaterade brister

### Garantin för tidiga stödinsatser

#### Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervju med en lärare som undervisar i förskoleklass framkommer att Skolverkets nationella kartlägningsmaterial "Hitta språket" och "Hitta matematiken" används under höstterminen i förskoleklass. Läraren berättar att specialpedagogen involveras kring samtliga elever som uppmärksammas vid kartläggningar, alltså elever där det finns indikation om svårigheter att nå kriterier för kunskaper. Läraren berättar att specialpedagogen träffar uppmärksammade elever och gör en särskild bedömning av respektive elevs stödbehov.

I intervju med lärare och elevhälsan som undervisar i årskurs 1 framkommer att de nationella bedömningsstöden i svenska, svenska som andraspråk och matematik används både under höst- och vårterminen i årskurs 1.

I intervju med lärare framkommer att flera elever, utifrån särskilda bedömningar som genomförts, erhåller extra anpassningar och i något fall har det aktualiserats särskilt stöd. En lärare som undervisar i årskurs 3 ger som exempel att elever med uppmärksammade svårigheter i svenska eller svenska som andraspråk erhåller resurstöd (en elev) och det sker anpassningar i klassrummet för att tillgodose stödbehov hos flera elever. Även elever med uppmärksammade svårigheter i matematik erhåller anpassade och avgränsade uppgifter.

I intervju med lärare framkommer även att det genomförs uppföljningar av elevers extra anpassningar och särskilda stödåtgärder innan eleverna börjar i årskurs 4. Lärare berättar att det aktualiseras både muntlig och skriftlig överlämning till mottagande lärare i årskurs 4.

I intervju med elevhälsan bekräftar specialpedagogen att hon genomför särskilda bedömningar, är involverad i arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd samt medverkar vid överlämningar mellan årskurs 3 och 4. Specialpedagogen berättar att uppmärksammade elevers stödbehov i förskoleklass och lågstadiet i stor utsträckning tillgodoses genom extra anpassningar. Specialpedagogen berättar att det även genomförs en särskild bedömning rörande elever som uppmärksammas i samband med nationella prov som genomförs i årskurs 3.

### Rättslig reglering

Enligt 3 kap. 4 § skollagen ska det göras en särskild bedömning av en elevs kunskapsutveckling i förskoleklassen och lågstadiet om det utifrån användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller bedömningsstöd finns en indikation på att eleven inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper för årskurs 1 och 3 i svenska, svenska som andraspråk eller matematik. Om det efter en sådan bedömning kan befaras att eleven inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som gäller för grundskolan, ska det skyndsamt planeras sådant stöd som anges i 5 § eller göras en anmälan till rektorn enligt 7 §.

Enligt 4 kap. 4 a skollagen ska ansvarig förskollärare eller lärare samråda med personal med specialpedagogisk kompetens vid en särskild bedömning enligt 4 §, vid planering av stöd som anges i 5 § när det upptäcks att sådant stöd behöver ges i svenska, svenska som andraspråk eller matematik i förskoleklassen eller lågstadiet samt vid uppföljning enligt 4 b §.

Enligt 4 kap. 4 b § skollagen ska det i slutet av lågstadiet i grundskolan genomföras en uppföljning av sådant stöd som getts enligt 5 § i svenska, svenska som andraspråk och matematik. Resultatet av denna uppföljning ska överföras till den lärare som ska ansvara för eleven i nästa årskurs.

Av 8 kap. 2 § skolförordningen (2011:185) och 3 och 5 §§ Skolverkets föreskrifter om obligatoriska nationella kartläggningsmaterial i språklig medvetenhet och i matematiskt tänkande (SKOLFS 2019:16) framgår att Skolverkets kartläggningsmaterial i språklig medvetenhet och i matematiskt tänkande ska användas vid avstämningstillfällen under höstterminen i förskoleklassen.

Av 9 kap. 22 b § skolförordningen och 3 och 5 §§ Skolverkets föreskrifter om obligatoriska nationella bedömningsstöd i svenska, svenska som andraspråk och matematik i årkurs 1 (SKOLFS 2016:66) framgår att bedömningsstöd i läs- och skrivutveckling samt taluppfattning ska användas vid avstämningstillfällen under både höstterminen och vårterminen i årskurs 1.

### **Skolinspektionens bedömning**

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

### **Extra anpassningar**

#### **Omständigheter som ligger till grund för bedömningen**

I intervju med lärare framkommer att det finns många elever vid skolenheten som är i behov av och erhåller extra anpassningar. Utifrån analyser av resultat från kartläggningar och bedömningar samt kännedom kring svårigheter kopplat till diagnoser aktualiseras många anpassningar på gruppnivå. Utöver generella

anpassningar erhåller vissa elever extra anpassningar i form av bland annat arbete i mindre grupp och extra instruktioner. Lärare berättar att de även erhåller stöd av varandra och från elevhälsan i arbetet med extra anpassningar. Lärare berättar att extra anpassningar följs upp för att se att de ger effekt.

### Rättslig reglering

Av 3 kap. 5 § skollagen framgår att om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt.

### Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Gällivare kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller extra anpassningar. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

## Trygghet och studiero

### Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervju med elever framkommer att det oftast råder studiero. Elever berättar att det aktualiseras klass- och elevråd där olika teman behandlas. Eleverna berättar att det är mycket samtal kring regler och elever i årskurserna 4 och 5 berättar att personal pratat med eleverna om vad som händer om en elev bryter mot skolans regler. Eleverna berättar att det framkommit via elevenkäter och trygghetsvandringar att vissa områden eller situationer är mer otrygga varför åtgärder satts in för ökad trygghet. Några elever uppger att de upplever att skolan vidtar otillräckliga åtgärder avseende elever som återkommande stör eller utsätter andra elever för kränkande behandling.

I intervju med lärare uppger samtliga lärare att de har haft dialog med elever kring ordningsregler och reglerna följs upp och förändras vid behov. Lärare berättar att om en elev återkommande bryter mot ordningsregler, utsätter andra för kränkande behandling eller stör studieron så anmäls det till rektorn som beslutar om hur ärendet ska hanteras vidare.

I intervju med elevhälsan och lärare ges exempel på förebyggande arbete för ökad trygghet och studiero. Det handlar till exempel om att tillämpa en tydlig lektionsstruktur, specialpedagogen har hjälpt till med att upprätta en konsekvenskarta, det genomförs sociala berättelser med elever, skolsköterskan och kuratorn arbetar med olika teman i klasser och personal pratar med elever om kommunikationsverktyg. Elevhälsan berättar även att psykolog och specialpedagog

från centrala elevhälsan genomfört observationer i klassrum och utifrån vad som framkommit föreslagit vissa åtgärder.

I intervju med rektorn uppger rektorn att tryggheten på skolan är betydligt bättre jämfört med tidigare även om det fortsatt finns elever och grupper av elever som utmanar. Trygghet har varit ett återkommande tema på elevråd. Rektorn har gått igenom konsekvenstrappan med personal som i sin tur gått igenom den med elever. Elever har fått svara på enkäter, trygghetsvandringar har genomförts och skolan har förstärkt med fler vuxna ute på rast. Rasttider och tider för lunch har ändrats och vissa grupper har delats under idrott och lunch för ökad trygghet. Rektorn berättar att om en elev återkommande bryter mot skolans ordningsregler anmäls saken och orsaken utreds. Det finns tydliga instruktioner kring vilka åtgärder som ska aktualiseras vid ordningsstörningar och hur det ska dokumenteras.

I intervju med elevhälsan framkommer att representanterna inte vet om ordningsstörande beteende utreds eller inte och elevhälsan uppger att de sällan eller aldrig är involverade i sådana utredningar, men att diskussioner kring elever kan aktualiseras i samband med elevhälsomöten.

### Rättslig reglering

Av 5 kap. 3 § skollagen framgår att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero.

Enligt 5 kap. 5 § skollagen ska ordningsregler finnas för varje skolenhet som beslutats av rektor. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna.

Av 5 kap. 6 § skollagen framgår bland annat att personalen får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero förutsatt att åtgärden står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter.

Av 5 kap. 9-10 §§ skollagen följer att om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarligare förseelse ska rektorn se till att saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. Med utgångspunkt i vad som har framkommit vid en utredning enligt 9 § ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende.

### **Skolinspektionens bedömning**

Även om det framkommer att det finns utmaningar att arbeta med bedömer Skolinspektionen utifrån ovan redovisade omständigheter att det inte framkommit att Gällivare kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller trygghet och studiero. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av juristen Ellen Kalman.

Juristen Ylva Ohlsson har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Mirja Wallström medverkat.